

WOI SPOREN IN HISTORISCH GRAVE

Graafs Kazemattenmuseum

Landschap van monumenten
 Meer informatie over Grave in oorlogstijd kunt u vinden in het Kazemattenmuseum gevestigd in de twee rivierkazematten bij de John S. Thompsonbrug, waar een permanente tentoonstelling te zien is. De omgeving is sinds de oorlog nauwelijks veranderd; als bezoeker loopt u door hetzelfde landschap als de bevridders van toen. Van april t/m oktober is het museum op zaterdag en zondag open van 13-17 uur.

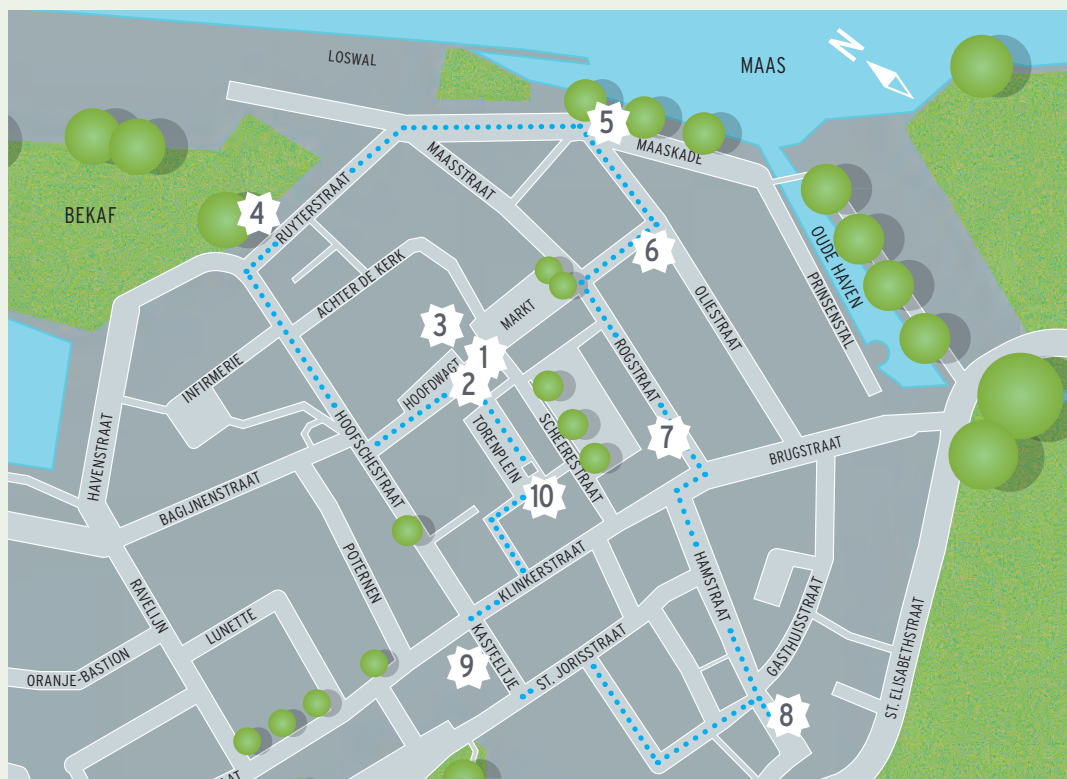
www.graafskazemattenmuseum.nl

Wegwijs in Grave en Land van Cuijk

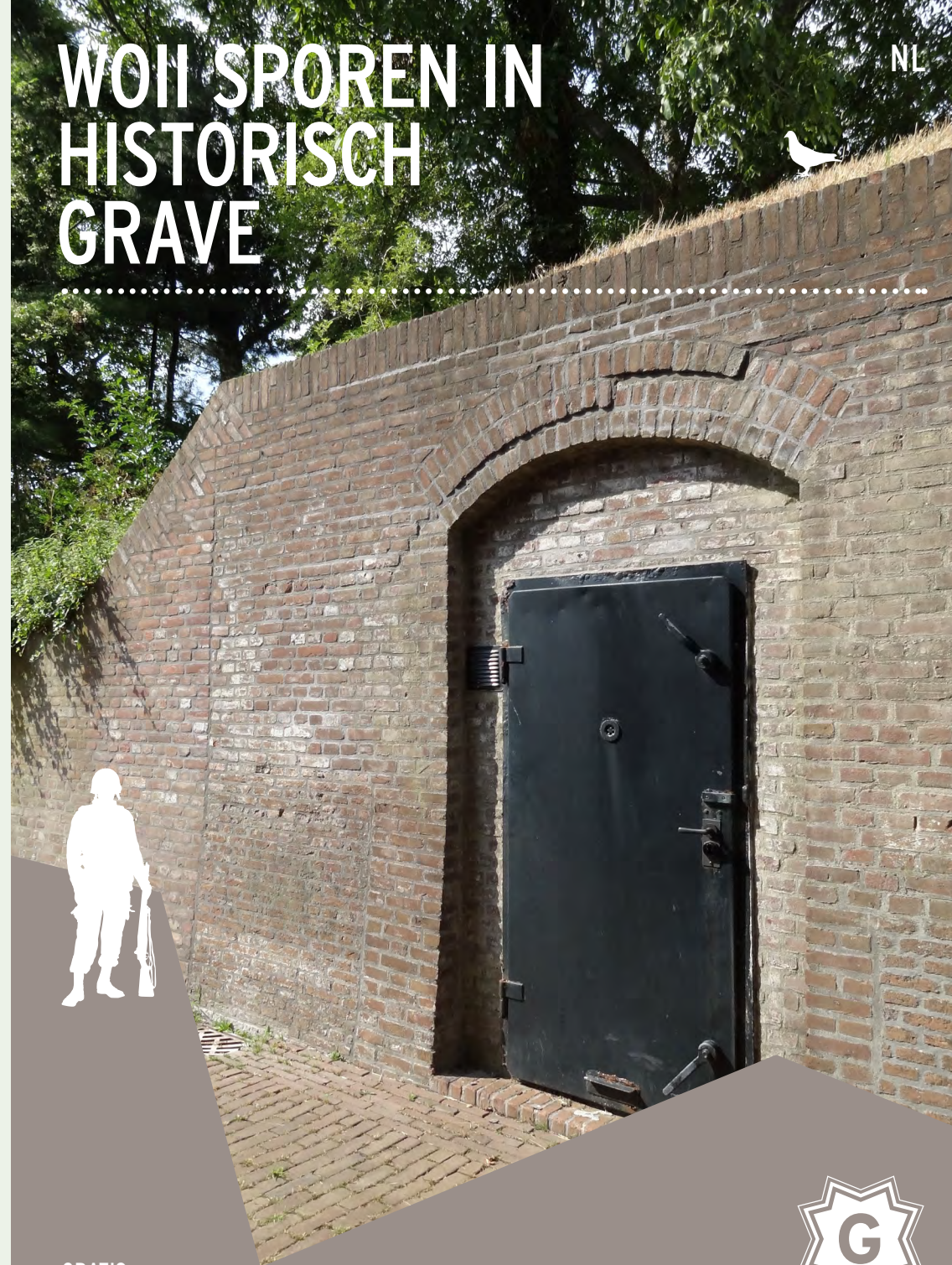
beleefhistorischgrave.nl
[f/beleefhistorischgrave](https://www.facebook.com/beleefhistorischgrave)
landvancuijk.nl

Tourist Information Grave
 Vergeet niet Tourist Information Grave en het Bezoekerscentrum Zuiderwaterlinie in het historisch stadhuis te bezoeken. U vindt er een uitgebreide selectie van folders en gidsen en het team helpt u graag verder. Maak kennis met de monumenten van historisch Grave. Vraag naar de folder: **Beleef Historisch Grave**

Stadswandeling met gids
 Leer meer over de rijke en turbulente geschiedenis en ontdek de verborgen schatten van Grave met een ervaren gids. Voor het boeken van een stadswandeling met gids kunt u terecht bij Tourist Information Grave. Voor meer informatie: bel (0486) 87 00 67 of e-mail toerismegrave@outlook.com.

Deze folder is tot stand gekomen dankzij Gemeente Grave, comité open monumentendagen Grave, Weijsters & Kooij vormgevers, Graeft Voort - Foto's: W&K, Ed van Alem, Graeft Voort | © 2019 Wijzigingen voorbehouden

GRATIS

Wandeling langs sporen uit de Tweede Wereldoorlog

In veel Nederlandse steden zijn nog sporen te zien van de vijf jaren dat het land in oorlog was. Zo ook in Grave. Bekend is de verovering van de Graafse brug tijdens de operatie Market Garden in september 1944. In deze folder nemen we u mee langs een aantal van de sporen* in het centrum van deze historische stad.

Plaquette Cider White 1

Historisch stadhuis, Hoofdwagt 2

Tegen de avond van 17 september 1944 bereikten de geallieerden de stad Grave. Het stadhuis werd onder leiding van Majoor Wellems ingericht als commandopost van het 2e Bataljon van het 504e Para Infanterie Regiment. Dit regiment heeft Grave bevrijd en had als radiocode de naam 'cider'. De drie bataljons waaruit elk regiment bestond, droegen als codenamen 'red', 'white' en 'blue'. Vandaar de naam 'Cider White' commandopost. Nijmegenaar Albert Sanders maakte de bronzen plaquette waarop dat staat.

18 september 1944 wordt in het historisch stadhuis commandopost Cider White gevestigd.

Burgemeester Ficz inspecteert de troepen in 1938 op de Hoofdwagt.

Plaquette burgemeester Ficz 2

Historisch stadhuis, Hoofdwagt 2

De plaquette voor Louis Ficz is opgericht ter nagedachtenis aan de burgemeester van Grave. Louis Ficz was vanaf 1919 burgemeester in Grave. Hij werd vanwege zijn onverzettelijke houding tegenover de Duitse bezetter in 1944 afgevoerd naar kamp Vught. Later ging hij op transport naar Dachau waar hij op 9 maart 1945 op 65-jarige leeftijd werd vermoord.

Herinneringsaltaar 3

Sint Elisabethkerk, Markt 2

In de kerk bevindt zich een klein altaar dat door het kerkbestuur is vervaardigd, omdat Grave en de kerk redelijk ongeschonden door de oorlog zijn gekomen.

Kazematten 4

Ruyterstraat, achter Noorderblok

Achter het voormalige kloostercomplex Noorderblok liggen kazematten uit de jaren dertig, die tijdens de oorlog eerst de Franse paters als schuilplaats hebben gediend en later door de Duitsers voor de opslag van munitie werden gebruikt. Tijdens de bevrijding van Grave hebben ook enkele Graafse gezinnen in deze kazematten gezeten uit vrees voor oorlogsgevaar.

Bronzen parachute 5

Muur naast Maaspoort

Op de muur naast de Maaspoort ziet u een kunstwerk, voorstellende een parachute, die herinnert aan de parasprongen op 17 september 1944 van de 82e Airborne Division, zowel aan deze zijde als aan de overkant van de Maas. De parachute is gemaakt door de Graafse kunstenaar Marcel Joosen.

Synagoge 6

Oliestraat, hoek Korte Rogstraat

De synagoge uit 1871 werd gebouwd in opdracht van de toen bloeiende Joodse gemeenschap van Grave. In de eerste helft van de 20e eeuw liep het aantal Joden in Grave terug. De laatste twee Graafse Joden zijn in nazi-vernietigingskampen omgekomen. Op de plaquette staat de tekst: 'Ter nagedachtenis aan de Joodse gemeente in Grave. Moge hun zielen gebundeld worden in de bundel van hun eeuwig leven (Sam. 25:29)'.

Stolperstein 7

voor Nathan Gottlieb / Rogstraat 4

Stolpersteine of 'struikelstenen' zijn gedenktekens op het trottoir voor de huizen van mensen die door de nazi's verdreven, gedeporteerd of vermoord zijn. Stenen waarover je 'struikelt met je hoofd en je hart en waarbij je moet buigen om de tekst te kunnen lezen'. Stolpersteine zijn een idee van de Duitse kunstenaar Gunter Demnig. Hij heeft er in heel Europa al tienduizenden gelegd.

Gunter Demnig toont de Stolperstein voor Dina.

Nathan Gottlieb voor zijn winkel.

Nathan Gottlieb, geboren in 1861, was vader van twee zonen en eigenaar van een manufacturenwinkel in Rogstraat 4. In september 1942, na de dood van zijn vrouw, vertrok hij naar het Joods Rustoord in Oss. Van daaruit is hij op 14 augustus 1943 gedeporteerd naar Westerbork. Kort daarna is hij op transport gesteld naar Auschwitz waar hij bij aankomst op 27 augustus is vermoord.

Stolperstein en reliëf 8

voor Dina van Leeuwen / Hamstraat 28

Dina van Leeuwen, geboren in 1880, werkte in de slagerij van haar broer Levie tot zijn dood in 1941. In 1943 wordt de gemeente Grave opgedragen 'alle joden te verwijderen uit de provincie'. Dina vertrekt met een koffer en twee jassen aan, omdat zo zegt ze 'het wel eens koud zou kunnen zijn in de Duitse kampen'. Het reliëf van kunstenaar Jan Ketterings aan de woning verbeeldt het vertrek van Dina. Vier dagen na aankomst in Westerbork wordt ze op transport gesteld naar Sobibor en op de dag van aankomst, 16 april 1943, direct vermoord.

Sociëteit Tot Nut en vermaak 9

't Kasteeltje

In de oorlog was dit een tijdelijke verblijfplaats voor de Broeders van liefde van het internaat Jonkerbosch. Zij moesten na 17 september 1944 verhuizen, omdat de sociëteit vanaf toen dienst deed als noodhospitaal en als onderkomen van de geallieerde troepen. Overigens werd in september 1944 elke vrije plek in Grave benut als onderkomen voor geallieerden.

Plaquettes gesneuvelden 10

Torenplein

Op het Belfort zijn twee plaquettes te zien. Op de ene plaquette staan de namen van de 32 mensen uit Grave, Escharen en Velp, die tijdens de Tweede Wereldoorlog om het leven kwamen. De andere plaquette is ter nagedachtenis aan alle militairen uit de gemeente Grave die vanaf 1945 bij gewapende conflicten of vredesmissies, waar ook ter wereld, het hoogste offer brachten.

* De cijfers vindt u terug op de plattgrond op de achterzijde van deze folder.